

Eugen SIMION

Universul poetic la 1870

«Megalografia» unei epoci de tranziție. Amurgul dimineții.

„Poezia de salon” (III)

Résumé

Studiul de față face o încercare critică de a defini lirismul minor, de fundal, într-o epocă în care se afirmă valori ale literaturii române clasice și se petrec schimbări majore în lirismul secolului XIX prin apariția lui Eminescu, care fixează această bulversare radicală din poezie a momentului 1870, dându-i numele său. Se face o analiză profundă a receptării critice maioresciene față de scriitorii epocii, unii căzuți azi în desuetudine și supraevaluați atunci, alții, mai valoroși ori de prim rang, judecați fără profunzime și în linii mult prea generale.

Cuvinte-cheie: Titu Maiorescu, poezia minoră, lirismul poezilor clasici, receptarea critică, poezia de salon

L'étude ci-après entreprend une démarche critique pour définir le lyrisme mineur, d'arrière plan, dans une époque où ce sont les valeurs classiques de la littérature roumaine qui s'affirment et dans laquelle il y a des changements majeurs dans le lyrisme du XIX-ième siècle par l'apparition du poète M. Eminescu, qui fixe ce radical bouleversement dans la poésie du moment 1870, en lui donnant son nom. On fait une analyse profonde de la réception critique de T. Maiorescu à l'égard des écrivains de l'époque. Certains, tombés aujourd'hui en désuétude, sont surévalués à ce moment-la par la critique maiorescienne, d'autres plus valeureux ou de premier rang, sont jugés sans profondeur et en lignes trop générales.

Mots-cle: poésie mineure, critique de T. Maiorescu, Mihai Eminescu, la "poésie de salon", le lyrisme du XIX-ième siècle

Thierry de MONTBRIAL

Sensul istoriei

Résumé

Expunerea își propune să examineze ce mai înseamnă în societatea de azi progresul, dacă considerăm că sensul istoriei este progresul și dacă observăm efectele suspecte pe care le au globalizarea, pierderea credinței în Dumnezeu și puternica tehnologizare a vieții omului. Înseamnă oare progres creșterea bunăstării individuale? Sau, poate, ameliorarea vieții celor defavorizați, conform teoriei dreptății a lui John Rawls? Ori, probabil, diminuarea răului colectiv prin combaterea gândirii liberale prea individualiste? Însă devine o certitudine că progresul înseamnă mai ales sporirea demnității omului, care demnitate rămâne o simplă demagogie, o vorbă goală, când o comunitate nu ajunge să satisfacă nevoile elementare ale membrilor săi. Denunțând excesele materialismului, a reificării relațiilor dintre oameni, nu facem decât să ne întoarcem spre principiile elementare ale moralei. Aforismul lui Rabelais, "știința fără conștiință este ruina sufletului", se va transforma în viitor prin apropierea științei de fenomenele conștiinței, a cărei cercetare se află abia la începuturi.

Cuvinte-cheie: sensul istoriei, progresul omului, fenomenele conștiinței, progresul social, demnitatea omului

Notre exposé se propose d'envisager ce que le progrès signifie encore dans la société d'aujourd'hui, si l'on considère que le sens de l'histoire c'est le progrès même et que l'on observe les effets louches qu'ont la globalisation, la perte de la croyance en Dieu et la puissante technologisation de la vie de l'homme. Signifierait-il progrès la croissance du bien-être individuel? Peut-être signifie-t-il l'amélioration de la vie des défavorisés, conformément à la théorie de John Rawls? Ou bien pourrait-il signifier la diminution du mal collectif au moyen de l'opposition contre la pensée libérale trop individualiste? Mais il y a la certitude qu'au-delà de tout ceci le progrès signifie surtout l'augmentation de la dignité de l'homme, dignité qui reste une simple démagogie, une parole creuse, lorsqu'une communauté n'aboutit pas à satisfaire les besoins élémentaires de ses membres. En dénonçant les excès du matérialisme, de la réification des relations entre les hommes, on ne fait que retourner vers les principes élémentaires de la morale. L'aphorisme de Rabelais, "la science sans conscience n'est que la ruine de l'âme", se transformera à l'avenir par le rapprochement de la science des phénomènes de la conscience, dont la recherche n'est qu'à ses débuts.

Mots-cle: le sens de l'histoire, le progrès de l'homme, les phénomènes de la conscience, le progrès social, la dignité de l'homme

Mircea Eliade – scrisori inedite

către Mircea Popescu

prezentare de Mihaela Albu

Abstract

Se cunoaște faptul că Mircea Eliade, pe lângă prodigioasa activitate de istoric al religiilor, de profesor, de scriitor, de jurnalist, și-a găsit totdeauna timp pentru a trimite în toată lumea sute și sute de scrisori. Destinatarii săi au fost cele mai diferite persoane - de la membrii familiei ori foști colegi, până la personalități românești și străine, colegi în domeniile pe care acesta le studia sau pur și simplu confrăți de condei, scriitori și oameni de cultură. Unul dintre aceștia a fost Mircea Popescu, profesorul, jurnalistul, criticul și istoricul literar care a trăit aproape toată viața în exil (Italia), unde a promovat permanent cultura românească. Dintre scrisorile pe care Mircea Eliade i le-a trimis – din 3 aprilie 1954 până în 16 iunie 1969, în posesia noastră fiind un număr de 36 – am ales spre exemplificare două. Toate sunt inedite și le datorăm nurorii lui Mircea Popescu, dna Simona Coleș Popescu.

Cuvinte-cheie: Mircea Eliade, Mircea Popescu, scrisori inedite, prietenie intelectuală, Revista scriitorilor români, cultură și identitate românească.

Besides his prodigious activity as an historian of religions, as a professor, as a writer and journalist, Mircea Eliade had time to send hundreds of letters all over the world. His mailing list comprises a various category of persons - from the members of his family or former colleagues to foreign or Romanian public figures, fellows in his domains of science or writers and other intellectuals. One of them was Mircea Popescu, a professor, literary critic and journalist who lived almost all his life in exile, in Italy, where he promoted the Romanian culture permanently. Due to his daughter-in-law, Mrs. Simona Coles Popescu, we'll include 36 unpublished letters sent by Mircea Eliade to Mircea Popescu (from April 3rd 1954 to June 16, 1968) in a book dedicated to Mircea Popescu's literary activity. In this article we publish two of them.

Keywords: Mircea Eliade, Mircea Popescu, unpublished letters, intellectual friendship, Revista scriitorilor români, Romanian culture and identity.

Eugen SIMION

Iubirea incoruptibilă

Pentru creația populară

Abstract

Acest articol este un elogiu adus activității culturale a etnologului, editorului și istoricului literar Iordan Datcu, la împlinirea vârstei de 80 de ani. Autorul recapitulează importante merite ale sărbătoritului în sferile sale de activitate, de la etnografie, rezultate din editarea studiilor unor personalități ignorate o vreme, până la cele mai recente articole semnate de Iordan Datcu în DGLR, la apriția căruia a contribuit eficient. Octogenarul face parte din familia oamenilor de inimă și de caracter care, modești și determinați în ceea ce fac, își vedeau de treabă în mijlocul unei populații pestrițe de funcționari culturali.

Cuvinte-cheie: aniversare, Iordana Datcu, etnografie, ediții, istorie literară

This article is an eulogy to the cultural activity of the ethnologist, editor and literary historian Iordan Datcu, as he celebrates his 80th birthday. The author summarizes the important credits of the celebrated man, in his areas of activity, from ethnography, results from editing the studies of personalities that have been ignored for a while, until the most recent articles signed by Iordan Datcu in DGLR, for whose apparition he has contributed. The octogenarian is part of the family of people with heart and character who, modestly and determinately, were minding their own business in the middle of a parti-coloured population of cultural clerks.

Keywords: anniversary, Iordana Datcu, ethnography, editions, literary history

Constantin ERETESCU

O carte a cărților

Résumé

Aceste pagini încearcă să prezinte activitatea excepțională a lui Iordan Datcu care este, fără îndoială, unul dintre cei mai însemnați cercetători contemporani ai literaturii populare românești și cel mai harnic și priceput editor și redactor de carte de folclor pe care l-a produs cultura noastră. Ca omagiu față de întreaga sa activitate de cercetări folcloristice, i s-a dedicat o carte recent publicată, Iordan Datcu sau a trăi printre și pentru cărți, cu un cuvânt înainte de acad. Eugen Simion. S-a observat că Iordan Datcu urmărește cu atenție tot ce se produce în domeniul studiilor de cultură populară și semnalează cititorului lucrările de care va trebui să țină seama. Nu este puțin lucru într-o vreme în care puțini sunt aceia care par să acorde atenție unor asemenea fapte.

Cuvinte-cheie: cultura populară, Iordan Datcu, cercetarea folclorică, studii de cultură populară, lucrări specializate

Ces pages essaient de présenter l'activité exceptionnelle de Iordan Datcu qui est sans doute l'un des plus importants chercheurs contemporains de la littérature populaire roumaine, le plus dilligent et chévronné éditeur et rédacteur de livres de folklore à ce moment-ci. Comme un hommage à son entière activité de recherches folkloriques, on lui a dédié un livre récemment publié, Iordan Datcu ou vivre parmi et pour les livres, avec une préface signée par l'académicien Eugen Simion. On a remarqué que Iordan Datcu poursuit attentivement tout ce qui apparaît dans le domaine des études de culture populaire et signale au lecteur les ouvrages dont il devra tenir compte. Ce qui n'est guère peu de chose dans une époque dans laquelle il y a assez peu de personnes qui paient attention à ce genre de faits culturels.

Mots-cle: la culture populaire, Iordan Datcu, la recherche folklorique, études de culture populaire, ouvrages spécialisés

Lucian CHIȘU

Literatura mărturisirilor

Abstract

Apariția ediției critice finale din D. Caracostea, Mărturisiri literare, prilejuiește recenzentului evocarea precedentei editări, cu toate concesiile făcute în urmă cu trei decenii de Iordan Datcu, îngrijitorul ei, ca volumul să poată vedea lumina tiparului. Sunt comentate modificările operate, care au condus la îmbunătățirea substanțială a ei, considerandu-se că abia în 2013, se poate vorbi despre o ediție completă. Este prezentată, de asemenea, personalitatea lui D. Caracostea, încă prea puțin cunoscută, și meritele acestuia în aria de preocupări metaliterare, de început, în literatura română de specialitate. Recenzia prezintă și un punct de vedere istorico-literar cu privire al evoluția fenomenului metaliterar, stabilizat teoretic sub denumirea de genurile biograficului..

Cuvinte-cheie: metaliteratură, geneză, confesiune, D. Caracostea, genurile biograficului

The publishing of the final critique edition of D. Caracostea, Literary Confessions (Mărturisiri literare), enables the reviewer to evoke the previous editions, with all the concessions that Iordan Datcu, its caretaker, had made three decades ago, in order for the book to be published. There are comments about the operated modifications, which have led to its substantial improvement, believing that only in 2013 one can talk about a complete edition. D. Caracostea's personality is also presented, as he is still very little known, as well as his merits in the area of meta-literary preoccupations, incipient in the Romanian specialty literature. The review also features a historical-literary point of view regarding the evolution of the meta-literary phenomenon, theoretically stabilised under the name of biography genres.

Mots-cle: meta-literature, genesis, confession, D. Caracostea, biography genres

Tudor NEDELCEA
Mihai Eminescu,
Mihai Cimpoi și Dicționarul
său enciclopedic

Résumé

Densa activitate critică, literară și culturală a lui Mihai Cimpoi, este încununată de recenta carte de excepție extrem de rară (și cu atât mai prețioasă) în cultura română, Mihai Eminescu. Dicționar enciclopedic (Chișinău, Editura Guniwas, 2012). Este o carte monumentală, de 584 p., elaborată de Mihai Cimpoi în cadrul Institutului de Filologie al Academiei de Științe al Moldovei și al Centrului Academic Internațional „Mihai Eminescu”, ultima instituție fiind creată tot de el, la Chișinău, o carte îndrăzneată, necesară, care ar fi putut fi rezultatul unui institut de cercetare academică. Dar, iată, că Mihai Cimpoi a realizat-o de unul singur, în urma unui efort titanic.

Cuvinte-cheie: Mihai Cimpoi, Mihai Eminescu. Dicționar enciclopedic, activitate de cercetare academică, Eugen Simion

La touffue activité critique, littéraire et culturelle de Mihai Cimpoi est couronnée par le récent livre d'exception, aussi rare que précieuse dans la culture roumaine, dont le titre est Mihai Eminescu. Dicționar enciclopedic (Mihai Eminescu. Dictionnaire encyclopédique – Chișinău, Editura Guniwas, 2012). C'est un livre monumental, contenant 584 pages, élaboré par Mihai Cimpoi dans le cadre de l'Institut de Philologie de l'Académie de Sciences de Moldavie et du Centre Académique International Mihai Eminescu., cette dernière institution étant créée toujours par lui, à Chișinău. C'est un livre audacieux, nécessaire, qui aurait pu être le résultat d'un institut de recherches académiques. Mais, voilà que Mihai Cimpoi a réalisé par lui même et tout seul ce grand livre à la suite des efforts titaniques.

Mots-cle: Mihai Cimpoi, Mihai Eminescu. Dictionnaire encyclopédique, activité de recherche académique, Eugen Simion

Alunița COFAN

**Pamfletul arghezian sau
“arta de a spurca frumos” (I)**

Résumé

Ne ocupăm în studiul ce urmează de analiza prozei pamfletare a lui Arghezi sub aspectul realizării figurilor stilistice proprii grotescului. Este o analiză microscopică la nivelul textelor ce formează un corpus stilistic unitar, texte eşalonate pe o durată de 35 de ani din viața scriitorului. În aceste pamflete, grotescul își relevă apartenența sa la estetica violentă a comicului satiric, al sarcasmului, al trivialului și umorului macabru..

Cuvinte-cheie: scrieri pamfletare, T. Arghezi, estetica grotescului, estetica comicului satiric, analiză stilistică

Nous nous occupons dans l'étude suivant de l'analyse des pamphlets d'Arghezi sous l'aspect de la réalisation des tropes spécifiques au grotesque. C'est une analyse microscopique au niveau des textes qui forment un corpus stylistique unitaire, textes qui sont échelonnés sur 35 ans de la vie de l'écrivain. Dans ces pamphlets, le grotesque relève son appartenance à l'esthétique violente du comique satirique, du sarcasme, du trivial et de l'humour macabre.

Mots-cle: les pamphlets, T. Arghezi, l'esthétique du grotesque, l'esthétique du comique satirique, analyse stylistique

Caius Traian DRAGOMIR

Imaginație și schizofrenie la început de mileniu III

Abstract

Stimularea imaginației a fost, din totdeauna un mijloc de a dirija și manipula popoarele. Conducătorii acestora s-au mai servit adesea, în scopul de a le domina, de sărăcire și intrarea în conflicte cu dușmani imaginari. În epoca actuală se caută controlul mentalului colectiv prin degradarea schizoidă a conștiințelor.
Cuvinte-cheie: *guvernare, dominație, imaginație, dezintegrarea conștiinței, schizofrenie.*

To stimulate the imagination was practically always a manner of manipulation of people. The leaders of nations also have used, for domination, the impoverishment and the violent conflicts, inner or external. In the present period the control of societies is obtained through a schizophrenic degeneration of consciousness of large groups.

Keywords: *government, domination, imagination, disintegration of mind, schizophrene.*

Valentin COȘEREANU

Eminescu – teoretizările gazetarului.

Funcționarii imperiali și *pătura*
***superpusă* eminesciană**

Abstract

Direct sau indirect, opera de artă își găsește adesea susținere în realitățile și structurile sociale din care s-a născut, așa încât prototipul funcționarilor impenetrabili ai prozelor lui Kafka își are corespondentul viu în mecanismul organizatoric imperial al Austro-Ungariei – supranumit de William M. Jhonston un imperiu al funcționarilor. Impus, admirat și imitat în întreaga Europă, acest sistem funcționăresc „nemțesc” va deveni piatra de moară a imperiului, așa cum în Principatele Române a fost pătura superpusă a străinilor, despre care a teoretizat Eminescu de-a lungul întregii sale opere publicistice, din care contemporanii poetului nu au învățat aproape nimic.

Cuvinte-cheie: Eminescu, Imperiul Austro-Ungar, pătura superpusă.

Directly or indirectly, the artwork often finds support in the realities and social structures of which was born, so that, the prototype of impenetrable officials of Kafka's prose has its live counterpart in the organizational mechanism of Austria-Hungary – named by William M. Jhonston an empire of officials. Imposed, admired and imitated throughout Europe, this „German” official system will become the millstone of the empire, as in the Romanian Principalities the superimposed social strata of foreigners was, which was theorized by Eminescu along his entire publishing work and from which the contemporary of the poet did not learn almost anything.

Keywords: Eminescu, Austro-Hungarian empire, superimposed social strata.

Virgil TĂNASE

**Scrisoare adresată unor cititori
care vor să știe ce simte un
scriitor român devenit scriitor
de limbă franceză**

Résumé

Ca să-mi regăsesc limba m-am văzut silit să-mi caut o alta. Marii scriitori dau limbii în care scriu o densitate care o apără (măcar în parte) de necuviințele pe care cititorii sunt uneori ispițiți să le săvârsească cu limba care le-a fost dată. drumul pe care a trebuit să-l parcurg ca să pot locui legitim într-altă limbă decât a mea de-acasă, mi-a îngăduit să le privesc pe amândouă diferit și să dobândesc credința că scriitorul este pretutindeni un străin. Aceste două limbi, româna și franceza, aceste două limbi atât de asemănătoare, își schimbă radical înfățișarea de îndată ce le ceri să te slujească literar. Această călătorie lingvistică inițiată mi-a îngăduit să pricep cât de diferită este limba scriitorului de cea a omului de pe stradă, căreia îi este un fel de pisc, de concluzie supremă, aidoma florii de măr care dă un sens sărurilor minerale pe care rădăcina copacului le sugerează din noroi. Scriitorul nu este un simplu utilizator al limbii ci punctul culminant al acesteia. Trecerea mea printr-o altă limbă literară m-a îndemnat să nu mă mai las ispitit de distrugerea narațiunii și a discursului, foarte la modă pe atunci.

Cuvinte-cheie: Virgil Tănase, limba franceză, exilul lingvistic, limba română, patria literaturii de adopție

Pour retrouver ma langue maternelle perdue, j'ai été forcé d'en chercher une autre. Les grands écrivains donnent à la langue dans laquelle ils écrivent une densité qui la défend (au moins partiellement) des offenses que les lecteurs sont parfois enclins à leur perpétrer avec la langue qu'on leur a donnée. Le chemin que j'ai dû parcourir pour habiter légalement dans une autre langue que la mienne, la langue de chez moi, m'a permis de regarder différemment les deux et d'acquiescer la croyance que l'écrivain est partout un étranger. Ces deux langues, le roumain et le français, ces deux langues tellement ressemblantes, changent radicalement leurs visages, aussitôt qu'on leur demande de te servir du point de vue littéraire. Ce voyage linguistique initié m'a permis de piger combien la langue de l'écrivain est différente de la langue des gens de la rue, car la première est un sorte de sommet, de conclusion suprême, ressemblante à la fleur de pommier qui donne un sens aux minéraux que les racines de l'arbre sucent de la boue. L'écrivain n'est pas un simple utilisateur de la langue, mais son point culminant. Mon passage à une autre langue littéraire m'a poussé à ne pas tomber dans le piège de la destruction narrative et discursive, très à la mode à ce temps-là.

Mots-cle: Virgil Tănase, langue française, l'exil linguistique, la patrie d'adoption de la littérature, la langue roumaine

Radu MARIAN

Proprietatea în scrierile scripturistice și în tradiția liturgică

Résumé

Proprietatea - despre care face mențiune Sfânta Scriptură - are mai întâi de toate un caracter teocentric de economie a lui Dumnezeu. Prin umbrirea păcatului însă, oamenii nu mai au această conștiință. Chiar și unele personaje biblice au avut conștiința proprietății ca aparținătoare lor, și nu lui Dumnezeu. De aceea Biblia pune în lumină diferite episoade și aspecte legate de aceasta. Perioada biblică veterotestamentară este asociată proprietății private, iar cea neotestamentară - celei colective. Rugăciunile cu privire la proprietate arată caracterul de proniator al lui Dumnezeu asupra acesteia, dar și rolul său de motor principal în înmulțirea avutului. Proprietatea este apărată de Dumnezeu împotriva păgubitorilor, prin descoperirea avutului pierdut sau a hoților, dar aceasta se poate realiza și prin mijlocirea unor sfinți ai Bisericii..

Cuvinte-cheie: biblie, tradiție, rugăciune, pronie, proprietate.

La propriété mentionné par la Sainte Ecriture a avant tout un caractère téocentrique, comme économie de Dieu. Mais à cause du péché originare, les gens n'en ont plus cette conscience. Même certains personnages bibliques ont eu la conscience de la propriété personnelle et pas celle de Dieu. C'est pourquoi la Bible met en lumière les différents épisodes et aspects reliés à celle-ci. La période biblique appartenant à l'Ancien Testament est associée à la propriété privée et celle appartenant au Nouveau Testament - à la propriété collective. Les prières à l'égard de la propriété montre l'intérêt constant de Dieu la-dessus et son rôle fondamental dans la multiplication de la fortune. La propriété est défendue par Dieu contre les domageurs par le dévoilement de la fortune perdue ou des voleurs, chose qui peut être réalisé à l'aide des Saints de l'Eglise.

Mots-cle: la Bible, la tradition, la propriété, la prière, pronation